

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2011-2012

Literatura catalana

Sèrie 3

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

1. En l'obra de Màrius Torres hi ha una estreta relació entre el contingut i la forma. A partir de la lectura de l'antologia del poeta, exposeu la temàtica que hi tracta i els recursos retòrics que utilitza en l'elaboració del discurs. Podeu fer referència a alguns poemes concrets per tal d'exemplificar les vostres afirmacions.
[3 punts]
2. *Antígona* és una tragèdia d'origen clàssic que ha estat objecte d'atenció literària de diversos autors del segle XX, com el mateix Salvador Espriu, Bertolt Brecht o Jean Anouilh. Expliqueu l'aportació específica d'Espriu al mite d'Antígona. Tingueu en compte, entre altres, la significació del text en el context biogràfic d'Espriu i els personatges.
[2 punts]
3. Comenteu el conte següent de Pere Calders. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
 - a) el comportament dels dos personatges en el context en què els presenta la narració;
 - b) el recurs de l'humor que empra el narrador;
 - c) la llengua i l'estil.[5 punts: 3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Fet d'armes

Un dia, fent guerra, vaig trobar-me separat de la meua gent, sense armes, sol i desemparat com mai. Em sentia una mica humiliat, perquè tot feia preveure que el meu concurs no devia ésser decisiu i la batalla feia via, amb un soroll i una quantitat de morts que esgarriava.

Vaig asseure'm a la vora d'un camí per fer determinades reflexions sobre aquest estat de coses, i vet aquí que, de sobte, un paracaigudista vestit d'una manera estranya va prendre terra a prop meu. Sota la capa que portava, s'hi veia una metralladora i una bicicleta plegable, tot això dissimulat, és clar.

Va acostar-se'm i amb un accent estranger molt marcat em preguntà:

—Que em podríeu dir si vaig bé per a anar a l'Ajuntament d'aquest poblet?

(Per allí, la setmana passada, hi havia un poble.)

—No sigueu ase —vaig dir-li—. Se us veu de seguida que sou un enemic, i si aneu cap allí us agafaran.

Això el va desconcertar, i després de fer un soroll amb els dits que denotava la seva ràbia replicà:

—Ja m'ho semblava, que no ho havien previst tot —respongué—. Què em fa falta? Quin és el detall que m'acusa?

—Aquest uniforme que porteu és caducat. Fa més de dos anys que el nostre general el va suprimir, donant a entendre que els temps havien canviat. Aneu mal informats, vosaltres.

—L'hem tret d'un diccionari —va dir-me amb tristesa.

Es va asseure al meu costat, aguantant-se el cap amb les mans, segons sembla per pensar amb més garanties. Jo me'l mirava i de cop li vaig dir:

—Vós i jo el que hauríem de fer és barallar-nos. Si portés armes com vós ja us ho diria d'una altra manera...

—No —digué—, no valdria. De fet estem fora del camp de batalla i els resultats que obtinguéssim no serien homologats oficialment. El que hem de fer és mirar d'entrar al camp, i allí, si ens toca, ens les mesurarem.

Provàrem, fins a deu vegades, d'entrar a la batalla, però una paret de bales i de fum ho impedia. Per mirar de descobrir una escletxa, pujàrem en un petit turó que dominava l'espectacle. Des d'allí es veia que la guerra seguia amb una gran empenta i que hi havia tot el que podien demanar els generals.

L'enemic em digué:

—Vist des d'aquí fa l'efecte que, segons com hi entréssim, més aviat faríem nosa...

(Vaig fer que sí amb el cap.)

—... I, això no obstant, entre vós i jo hi ha una qüestió pendent —acabà.

Jo trobava que tenia tota la raó, i per tal d'ajudar-lo vaig suggerir:

—I si anéssim a cops de puny?

—No, tampoc. Devem un cert respecte al progrés, pel prestigi del vostre país i del meu. És difícil —digué—, és positivament difícil.

Pensant, vaig trobar una solució:

—Ja ho sé! Ens ho podem fer a la ratlleta.* Si guanyeu vós podeu usar el meu uniforme correcte i fer-me presoner; si guanyo jo, el presoner sereu vós i el material de guerra que porteu passarà a les nostres mans. Fet?

S'hi avingué, jugàrem i vaig guanyar jo. Aquella mateixa tarda, entrava al campament, portant el meu botí, i quan el general, ple de satisfacció pel meu treball, em va preguntar quina recompensa volia, li vaig dir que, si no li feia res, em quedaria la bicicleta.

* La *ratlleta* és un joc tradicional català que consisteix a fer una marca a terra (una ratlla), i els jugadors, per torns, llancen patacons des d'una distància determinada. El jugador que llança el patacò més proper a la marca es queda amb tots els patacons llançats.

OPCIÓ B

1. S'ha dit que Àngel Guimerà sotmet l'estructura de les seves obres a la divisió clàssica en tres actes: plantejament, nus i desenllaç. Expliqueu aquesta estructura en l'obra *Maria Rosa* i concreteu com s'hi desenvolupen els fets fonamentals, els moments de màxima tensió de cadascun dels actes, les anticipacions que permeten preveure alguns fets o el desenllaç, etcètera.

[3 punts]

2. Francesc Pina ha dit sobre *Quadern d'Aram*: «El fet que els eixos bàsics de la novel·la consisteixin en l'evocació d'uns fets i en la constatació de la capacitat que tenen aquests fets de condicionar el futur dels personatges provoca que els capítols presentin múltiples dimensions temporals». A partir d'aquesta reflexió, comenteu quin tractament del temps es fa en l'obra.

[2 punts]

3. El poema «Cant del retorn», de *Visions i cants*, de Joan Maragall, és el darrer d'«Els tres cants de la guerra». Comenteu-ne aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
 - a) el sentit del poema com a cloenda d'«Els tres cants de la guerra» i com a part de la secció del llibre en la qual s'integra;
 - b) la solució regeneracionista en relació amb el tema del poema i els esdeveniments històrics a què fa referència;
 - c) l'anàlisi dels aspectes formals.

[5 punts: 3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Cant del retorn

Tornem de batalles, — venim de la guerra,
i no portem armes, pendons ni clarins;
vençuts en la mar i vençuts en la terra,
som una desferra.

Duem per estela taurons i dofins.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

Pel mar se us avança — la host macilenta
que branda amb el brand de la nau que la duu.
Adéu, oh tu, Amèrica, terra furienta!
Som dèbils per tu.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

Venim tots de cara — al vent de la costa,
encara que ens mati per fred i per fort,
encara que restin en sense resposta
més d'un crit de mare quan entrem al port.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

De tants com ne manquen duem la memòria
de lo que sofriren, — de lo que hem sofert,
de la trista lluita sense fe ni glòria
d'un poble que es perd.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

Digueu-nos si encara la pàtria és prou forta
per oir les gestes — que li hem de contar;
digueu-nos, digueu-nos si és viva o si és morta
la llengua amb què l'haurem de fer plorar.

Si encara és ben viu el record d'altres gestes,
si encara les serres que ens han d'enfortir
s'aixequen serenes damunt les tempestes
i bramen llurs boscos al vent ponentí,
germans que en la platja plorant espereu,
no ploreu: rieu, canteu!

1899

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2011-2012

Literatura catalana

Sèrie 1

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

1. L'obra *Visions i cants*, de Joan Maragall, té una estructura tripartida. Comenteu quines són les tres seccions en què es divideix el poemari, i analitzeu-ne els temes, les característiques i el sentit.
[3 punts]

2. Referint-se a *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà, Enric Gallén ha escrit: «[...] davant del poder dels contractistes, a l'hora d'exposar la seva misèria material, tots ells [els treballadors de la carretera] actuen amb prevenció, i amb una bona dosi de respecte i sobretot de por, sense que aflori cap mena de proposta radical ni d'enfrontament amb l'empresa —amb l'excepció, almenys verbal, de la Tomasa». Analitzeu per què es comporten així aquests treballadors. Què fan quan la situació —acte II, escena II— empitjora?
[2 punts]

3. Comenteu el conte següent de Pere Calders. Tingueu presents, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) els personatges que apareixen en la història i la reacció que tenen davant del fet extraordinari;
 - b) el tractament de la realitat que es desprèn del conte;
 - c) el punt de vista narratiu i les tècniques narratives emprades per l'escriptor.
- [5 punts: 3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

L'arbre domèstic

En aquesta vida he tingut molts secrets. Però un dels més grossos, potser el que estava més en pugna amb la veritat oficial, és el que ara trobo oportú d'explicar.

Un matí, en llevar-me, vaig veure que en el menjador de casa meva havia nascut un arbre. Però no us penseu: es tractava d'un arbre de debò, amb arrels que es clavaven a les rajoles i unes branques que es premien contra el sostre.

Vaig veure de seguida que allò no podia ésser la broma de ningú, i, no tenint persona estimada a qui confiar certes coses, vaig anar a trobar la policia.

Em va rebre el capità, amb uns grans bigotis, com sempre, i duent un vestit l'elegància del qual no podria explicar, perquè el tapaven els galons. Vaig dir:

—Us vinc a fer saber que en el menjador de casa meva ha nascut un arbre de debò, al marge de la meva voluntat.

L'home, vós direu, es va sorprendre. Em va mirar una bona estona i després digué:

—No pot ésser.

—Sí, és clar. Aquestes coses no se sap mai com van. Però l'arbre és allí, prenent llum i fent-me nosa.

Aquestes paraules meves van irritar el capità. Va donar un cop damunt la taula amb la mà plana, va alçar-se i m'agafa una solapa. (Allò que fa tanta ràbia.)

—No pot ésser, dic —repetí—. Si fos possible això, seria possible qualsevol cosa. Enteneu? S'hauria de repassar tot el que han dit els nostres savis i perdríem més temps del que sembla a primer cop d'ull. Estaríem ben arreglats si en els menjadors dels ciutadans qualssevol passessin coses tan extraordinàries! Els revolucionaris alçarien el cap, tornarien a discutir-nos la divinitat del rei, i qui sap si alguna potència, encuriosida, ens declararia la guerra. Ho compreneu?

—Sí. Però, a despit de tot, he tocat l'arbre amb les meves mans.

—Apa, apa, oblideu-ho. Compartiu amb mi, només, aquest secret, i l'Estat pagarà bé el vostre silenci.

Ja anava a arreglar un xec quan es mobilitzà la meva consciència. Vaig preguntar:

—Que és d'interès nacional, això?

—I tant!

—Doncs no vull ni un cèntim. Jo per la pàtria tot, sabeu? Podeu manar.

Al cap de quatre dies vaig rebre una carta del rei donant-me les gràcies. ¿I qui, amb això, no es sentiria ben pagat?

OPCIÓ B

1. En l'obra *Quadern d'Aram*, de Maria Àngels Anglada, s'uneixen «materials ben diversos en la seva composició, a més de les informacions contextuals que l'autora ens proporciona a manera d'apèndix o dins mateix del text», en paraules de Mariàngela Vilallonga i Eusebi Ayensa. Expliqueu quins són els materials a partir dels quals es construeix la novella, quines característiques tenen i a quines informacions contextuals es refereixen els dos autors esmentats anteriorment.

[3 punts]

2. Comenteu els aspectes més rellevants del tractament de la música en la poesia de Màrius Torres. Feu-ho mitjançant les referències pertinents a dos poemes, lliurement escollits, dels que tenen la música com a motiu d'inspiració.

[2 punts]

3. Comenteu el fragment següent d'*Antígona*, de Salvador Espriu. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

a) Contextualitzeu el fragment en l'argument de l'obra, i identifiqueu i indiqueu el paper dels personatges que hi intervenen.

b) Assenyaleu quins elements de l'escena apunten l'origen del conflicte.

c) Expliqueu les raons d'Antígona per a desobeir la llei.

[5 punts: 3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

TIRÈSIAS: Desconeixes la llei? Polinices intentà destruir Tebes.

ANTÍGONA: Va perdre. Si hagués guanyat, a totes les boques ara seria un príncep admirable.

TIRÈSIAS: Conduí estrangers contra la pàtria.

ANTÍGONA: Va ser desposseït del seu dret: això explica el seu odi.

TIRÈSIAS: Acuses Etèocles?

ANTÍGONA: El lloa tothom. A aquest, en canvi, no el plora ningú.

TIRÈSIAS: Etèocles salvà Tebes.

ANTÍGONA: Qui lamentarà més que jo la seva pèrdua? Era gran al consell i a la guerra. Però Polinices era també el meu germà, el fill petit de Iocasta.

TIRÈSIAS: Destructor de la pau.

ANTÍGONA: Si hagués vençut, ara l'honoraríeu com el seu restaurador. Només jo ploraria Etèocles.

EUMOLP: És inútil de retreure els coneguts efectes de l'èxit.

ANTÍGONA: També ets aquí?

EUMOLP: Per aconseguir el que m'ordenis i escoltar-vos sota la tempesta.

ANTÍGONA: Ets lliure d'anar-te'n.

EUMOLP: No puc abandonar el vell ni a tu. Si véns, et mostraré el camí de tornada.

ANTÍGONA: El conec. Em quedo.

TIRÈSIAS: No respectaràs la llei?

ANTÍGONA: Tots ens devem primerament a les lleis eternes.

TIRÈSIAS: El teu rang no evitarà el càstig.

ANTÍGONA: Ja ho sé i no ho pretenc. No temo la mort. Sempre he estat voltada de mort, des de sempre he sabut que no envelliria, que no coneixeria l'amor d'un marit i dels fills.

